

KIRJALLINEN KYSYMYS 733/2013 vp

Yksityistiekuntien verokohtelu

Eduskunnan puhemiehelle

Yksityisteitä on n. 330 000 kilometriä. Yksityistiet muodostavat tieverkoston hiusuoniston, jolla on suuri merkitys haja-asutusalueiden moninaiselle yritystoiminnalle, asumiselle ja vapaa-ajan harrastuksille. Yksityistiekunnat ovat arvonalisäverolainsäädännön tulkinnan mukaan kuluttajan asemassa. Yksityistiekuntien tienhoidon kustannusten yhteydessä maksamat arvonalisäverot jäävät tiekuntien ja sitä kautta osakkaitten tiemaksuissa lopullisiksi menoiksi. Tämä 24 prosentin tienhoidon "rankaisuvero", koetaan erittäin epäoikeudenmukaisena.

Vero konkretisoitui vuoden 2012 myöhäissyksyllä olleen sateisen ja lämpimän kauden aikana, jolloin tiet menivät erittäin huonokuntoisiksi ja hoitokustannukset muodostuivat suuriksi ja vero osuus nosti hintaa entisestään.

Maatalouden ja muun yritystoiminnan yksiköön kasvaminen on lisännyt tienhoidon tarvetta ja tuleva rekka-autojen painorajoitusten nosto lisää entisestään yksityisiin kyläteihin kohdistuvaa raskautta. Lisäksi ulkopuoliset luonnossa liikkujat ovat kasvattaneet liikennesäätöä. Kuntien kiristyneen talouden myötä myös kuntien avustukset yksityisteille ovat pienentyneet merkittävästi.

On myös tärkeää selvittää kuinka suuri kokonaisuudessaan on yksityisteiden kunnossapidosta valtion vuosittain saama verokertymä ja että onko sen osuus jopa suurempi kuin yksityisteille annetut avustukset.

Yksityistien tiekunnan hoidossa olevan tien varrella yrittäjien ja asukkaiden eriarvoisuutta lisätään siis myös verotuksella verrattaessa val-

tion tai kuntien ylläpitämien maanteiden ja katu-
jen varrella oleviin yrittäjiin ja asukkaisiin. Kunnallisen kiinteistöveron perusteet ovat tienpidosta riippumatta samat kaikille kiinteistöille.

Valtio on voinut nykymääräysten mukaan avustaa yksityistiekuntia vain peruserustusten osalta, jos tien varressa on vähintään kolme pysyvän asutuksen piirissä olevaa kiinteistöä. Määrärahaosuus on ollut kuitenkin merkittävän alimitoitettu. Lisäksi asumisvaatimuksen perusteella iso osa yksityistiekunnista eli kyläteistä on jäänyt peruserustusten osalta avustuksen ulkopuolelle ja kaikki tiekunnat vuotuis-kustannusten osalta. Nykyinen avustusmenettely koetaan myös byrokraattiseksi.

Verolainsäädännössä keskeisenä periaatteena omaksuttu verotuksen neutraliteettiperiaate ei toteudu myöskään yksin omistetun ja yhteisen yksityistien välillä. Jos omistaa yksin tien, ovat kaikki yritystoimintaan kohdistuvat arvonalisäverot vähennyskelpoisia. Mutta jos kaksi tai useampi tiekunnan puitteissa hoitaa tietä, vähennys-oikeutta yrityksen arvonalisäverolaskelmassa ei ole.

Vastauksessaan Esa Lahtelan ym. asiaa koskevaan kirjalliseen kysymykseen KK 254/2006 vp toinen valtiovarainministeri Ulla-Maj Wideroos 21.04.2006 vetosi EU:n kuudenteen arvonalisäverodirektiiviin (77/388/ETY) ja ettei Suomi voi tältä osin kansallisin päätöksin supistaa direktiivin mukaista veropohjaa. Tulkinta on kyseenalainen eikä tarkoituksenmukainen. Nimenomaan verotuksen osalta kansallisen päätöksenteon on väitetty olevan koskematon.

Mainitun direktiivin selkeä periaate on, että kaikki yritystoimintaan kohdistuvat arvonlisäverot yritys saa vähentää. Tätä periaatetta ei tarvitse rikkoa myöskään yksityistiekuntien hoitamisessa kunnossapidossa.

Tällöin olisi mahdollista, jotta tiekunnat tulisivat hakeutumalla tai suoraan arvonlisäverovelvollisiksi, vähentää maksamansa arvonlisäverot ja vastaavasti periä tiemaksulaskuissa arvonlisäverot eriteltynä. Tällöin tiemaksujen maksajat vähentäisivät alv:t siltä osin kuin ne kohdistuvat yritystoimintaan. EU:n jäsenmaksun perusteena oleva veropohja ei kaventuisi.

Kaikki seikat huomioiden ei voida pitää hyväksyttävänä tienpitäjien kohtuutonta verottamista.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä yritystoimintaa rasittavan yksityisteiden tiekuntien arvonlisäveron vähennysoikeuden hyväksymiseksi tai palauttamiseksi?

Helsingissä 4 päivänä syyskuuta 2013

Mikko Savola /kesk
Antti Rantakangas /kesk

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Mikko Savolan /kesk ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 733/2013 vp:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä yritystoimintaa rasittavan yksityisteiden tiekuntien arvonlisäveron vähennysoikeuden hyväksymiseksi tai palauttamiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Arvonlisäverolain 1 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan arvonlisäveroa suoritetaan valtiolle sen mukaan kuin tässä laissa säädetään liiketoiminnan muodossa Suomessa tapahtuvasta tavarain ja palvelun myynnistä. Verotus- ja oikeuskäytännössä liiketoiminnan muodossa tapahtuvana pidetään ansiotarkoituksessa tapahtuvaa, jatkuvaa, ulospäin suuntautuvaa ja itsenäistä toimintaa, johon sisältyy tavanomainen yrittäjäriski.

Arvonlisäverolain 102 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan verovelvollinen saa vähentää verollista liiketoimintaa varten toiselta verovelvolliselta ostamastaan tavarasta tai palvelusta suoritettavan veron. Yksityistiekunnat eivät ole arvonlisäverovelvollisia, sillä ne eivät harjoita toimintaa liiketoiminnan muodossa. Tämän vuoksi niillä ei ole oikeutta vähentää toimintaansa var-

ten tehtyihin hankintoihin sisältyvää arvonlisäveroa.

Arvonlisäverotuksessa sovellettavan veropohjan laajuudesta on säädetty Suomea sitovasti yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annetussa neuvoston direktiivissä (2006/112/EY). Yksityisten tiekuntien harjoittaman tienpidon osalta omaksuttu arvonlisäverolain tulkintakäytäntö ei hallituksen käsityksen mukaan poikkea direktiivin sääntelystä eikä sen soveltamiskäytännöstä. Suomi ei voi kansallisin päätöksin laajentaa direktiivin mukaista veropohjaa.

Hallituksen käsityksen mukaan on kyseenalaista, että yhteisöainsäädäntö sallisi yksityisteiden tiekuntien tien ylläpitotoiminnan katsomisen arvonlisäverodirektiivissä tarkoitetuksi liiketoiminnaksi ja sen säätämisen arvonlisäverolliseksi. Mikäli tiekunnat säädettäisiin verovelvollisiksi, merkitsisi tämä yksittäistä toimijaryhmää koskevan, arvonlisäverolain muusta systematiikasta poikkeavan erityissääntelyn käyttöönottoa. Yksityisteiden avustaminen on yksinkertaisempaa ja tarkoituksenmukaisempaa toteuttaa muiden jo käytössä olevien järjestelyjen kuin arvonlisäverotuksen avulla.

Edellä esitetyn perusteella hallitus katsoo, ettei yksityistiekuntien arvonlisävero-kohtelua ole tarvetta kirjallisen kysymyksen johdosta muuttaa.

Helsingissä 26 päivänä syyskuuta 2013

Valtiovarainministeri Jutta Urpilainen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 733/2013 rd undertecknat av riksdagsledamot Mikko Savola /cent m.fl.:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att godkänna eller återinföra rätten att dra av mervärdesskatten för väglag som upprätthåller enskilda vägar, då ju denna mervärdesskatt är till nackdel för företagsverksamheten?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt 1 § 1 mom. 1 punkten i mervärdesskattelagen betalas mervärdesskatt till staten på rörelsemässig försäljning av varor och tjänster i Finland. I beskattnings- och rättspraxis anses en verksamhet vara rörelsemässig om den är fortlöpande, utåtriktad och självständig samt bedrivs i förvärvssyfte och medför normal företagarrisk.

Enligt 102 § 1 mom. 1 punkten i mervärdesskattelagen får en skattskyldig (momsskyldig) för skattepliktig rörelse dra av skatten på en vara eller tjänst som han köper av en annan skattskyldig. Enskilda väglag är inte skyldiga att betala mervärdesskatt, eftersom de inte bedriver affärsverksamhet. Därför har de inte heller rätt att dra av den mervärdesskatt som ingår i priset på anskaffningar som de gör för verksamheten.

Omfattningen av den skattebas och de skattesatser som ska tillämpas i mervärdesbeskattningen regleras i rådets direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt. Direktivet är bindande för Finland. I fråga om väghållning som bedrivs av väglag för enskilda vägar avviker den tolkning av mervärdesskattelagen som har utvecklats enligt regeringens uppfattning inte från bestämmelserna i direktivet eller därtill hörande tillämpningspraxis. Finland kan inte genom nationella beslut utvidga den skattebas som fastställs i direktivet.

Enligt regeringen är det tvivelaktigt om gemenskapslagstiftningen medger att väghållning som bedrivs av väglag för enskilda vägar betraktas som en sådan affärsverksamhet som avses i momsdirektivet och att väghållningen genom lagstiftning görs momspliktig. Om väglagen blev momsskyldiga, skulle detta innebära att det för en grupp av aktörer tas i bruk en reglering som avviker från det generella systemet i mervärdeskattelagen. Stöd för enskilda vägar är enklare och mera ändamålsenligt att genomföra genom andra arrangemang som redan är i bruk än genom mervärdesbeskattningen.

På grund av det som sagts ovan anser regeringen att spörsmålet inte ger anledning att ändra behandlingen av väglag för enskilda vägar i mervärdesbeskattningen.

Helsingfors den 26 september 2013

Finansminister Jutta Urpilainen